

BAMBLE KOMMUNE SAMFUNN
Postboks 80
3993 Langesund

Saksbehandler:

Tor Fredrik Holth

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Bamble kommune avløp Kontrollnummer: 2021.238.I.SFVT

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Andre Lindkjen Olsen (virksomhetsleder)

Fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark:

Tor Fredrik Holth

Andre deltagere fra virksomheten:

Leidulf Aakre (kommunalsjef)

Jens Nygård (avdelingsleder)

Andre deltagere fra Statsforvalteren i

Vestfold og Telemark:

Pernille Bechmann

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Bamble kommune den 29.09.2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark avdekket 4 avvik og ga 2 anmerkninger under inspeksjonen.

Statsforvalteren ser alvorlig på avvikene 1 og 2 da disse er gjentakende fra vårt tilsyn i 2015. Avvik 4 følges opp i egen sak.

Avvik:

1. Miljørisikovurderingen har mangler, er ikke oppdatert og brukes ikke til tiltaksplanlegging.
2. Virksomheten har mangelfulle rutiner og et mangelfullt system for avviksbehandling.
3. Kommunen gjennomfører ikke systematisk gjennomgang av internkontrollen.
4. Kommunen har ikke levert program for resipientovervåking innen tidsfristen.

Anmerkninger:

1. Kommunen bør legge til rette datagrunnlag for beregning og/eller vurdering av utslippsmengder fra overløp og lekkasjer.

2. Kommunen bør sørge for at det sikres systematisk utveksling av informasjon i virksomheten.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

12.10.2021	Tor Fredrik Holth	Siv Hege Wang Grøvo
dato	kontrollør	fagsjef

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: BAMBLE KOMMUNE SAMFUNN	
Organisasjonsnr.: 974640775	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Salen avløpsrenseanlegg	Anleggsnr.: 3813.0044.01
Kommune: Bamble	Fylke: Vestfold og Telemark
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 09.04.1996	Sist endret: 10.02.2021

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Statsforvalterens aksjon for kommunale avløpsanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Prosess og renseutstyr
- Gjeldende utslippstillatelse

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Vi ser alvorlig på avvikene 1 og 2 som ble avdekket i denne inspeksjonen. Bamble kommune må sende inn en egen skriftlig redegjørelse innen 13.12.2021 som beskriver hvilke tiltak som er gjennomført for å lukke avvikene. Avvik 4 vil følges opp i egen sak.

Gjennomføringen av tiltakene kan bli fulgt opp ved ny kontroll.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfvtpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark v/Tor Fredrik Holth.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 3. september 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften § 39-7.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Bamble kommune bli ilagt et gebyr på kr 33 800,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark (jf. offentleglova) og på www.norskeutslipp.no.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Miljørisikovurderingen har mangler, er ikke oppdatert og brukes ikke til tiltaksplanlegging.

Avvik fra:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) §5 andre ledd punkt 6.
- Tillatelse etter forurensningsloven for Bamble kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann og overvann fra avløpsanlegg i Salen tettbebyggelse vilkår 2.2.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 6 stiller krav til at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Ifølge utslippstillatelsen vilkår 2.2 plikter kommunen å kunne redegjøre for risikoforhold, og å følge opp forhold med uakseptabel risiko i en forpliktende handlingsplan. Vurderingen skal legge spesiell vekt på sårbare anleggskomponenter, områder med mulig brukerkonflikt og klimaeffekter som økt nedbørintensitet og havnivåstigning. Vurderingene skal oppdateres jevnlig og ved vesentlig endring.

Kommunen la frem en risikovurdering for ytre miljø, men denne var ikke datert og det fremgikk ikke når og om denne var oppdatert. Kommunen har en rutine for utførelse av miljørisikovurderinger, men denne var ikke oppdatert og manglet godkjenning i internkontrollsystemet. Det kom frem under tilsynet at rutinen og risikovurderingene ble laget i 2015, og at disse ikke var oppdatert siden 2016.

Risikovurderingen var ikke tilstrekkelig detaljert. Konsekvensklassene i risikovurderingen angir hva som anses som ufarlig (1), betydelig (2), alvorlig (3) og katastrofalt (4). Beskrivelsen angir ulike grader av brudd på utslippstillatelsen, men ikke hva som er forskjellen på de ulike klassene av brudd eller hvem som skal avgjøre dette: ingen vesentlige brudd (2), vesentlige brudd (3) og alvorlige brudd (4).

Klimaendringer, slik som fremtidige nedbørsmengder eller vannstandsendringer, var ikke omfattet av risikovurderingen. Det fantes heller ikke dokumenterte vurderinger av avløpsanleggets resipienter. Som et minimum skal slike finnes for alle resipienter som kan motta avløpsvann fra overløp, kjente lekkasjer og renseanlegg.

Risikovurderingene ble ikke brukt til prioritering av tiltak eller i handlingsplaner. Kommunen arbeider etter to tiltaksplaner: handlingsplan etter hovedplan for vann og avløp 2014-2024, og saneringsplan 2018-2026. Fremdriften er på etterskudd blant de høyest prioriterte prosjektene i forhold til fremdrift satt i saneringsplanen. Det var ikke en tidfestet fremdrift eller tydelig prioritering i hovedplanen. Det ble opplyst under tilsynet at området Hydal var ferdig sanert. Dette området/stedsnavnet fremgår ikke av handlingsplanen eller

saneringsplanen. Arbeidet med risikovurdering og tiltaksplaner må gjøres systematisk og på en dokumenterbar måte som synliggjør risiko, avbøtende tiltak og prioritering.

Avvik 2

Virksomheten har mangelfulle rutiner og et mangelfullt system for avviksbehandling.

Avvik fra:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) §5 andre ledd punkt 7.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7 stiller krav til at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Kommunen har ikke et dedikert system for avviksbehandling, men er i ferd med å anskaffe dette. I dag brukes egne skjema som finnes i ansattportalen, som må registreres i saks- og arkivsystemet Public 360 for avviksbehandling. Kommunen kunne ikke fremlegge en avviksoversikt fra dette systemet.

Kommunen har en skriftlig rutine for avviksbehandling ved avvik rundt ytre miljø datert 12.10.2015. Det fremgår ikke om rutinen er godkjent i internkontrollsystemet eller om den er oppdatert siden den ble laget. Rutinen beskriver ikke i tilstrekkelig grad hvordan avvik skal håndteres, følges opp og dokumenteres på en systematisk måte for å forebygge overtredelser. Rutinen sikrer dermed heller ikke oppfølging av f.eks. gjentakende avvik. Kommunen har ikke definert skriftlig hvilke hendelser som skal meldes som avvik.

Det kom frem under tilsynet at kommunen mangler skriftlige rutiner for vurdering og kvalitetssikring av analyseresultater fra eksternt laboratorium. Dersom det oppdages mangler vil dette oppdages og registreres som et avvik hos driftsassistansen, men ikke i kommunens internkontroll. Mangel på slike rutiner kan videre medføre feilrapportering og/eller mangel av rensresultater.

Avvik 3

Kommunen gjennomfører ikke systematisk gjennomgang av internkontrollen.

Avvik fra:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) §5 andre ledd punkt 8

Kommentarer:

Internkontrollforskriften setter krav om at det skal gjøres systematisk gjennomgang av internkontrollen for å sikre at denne fungerer som forutsatt. Det er krav om skriftlig dokumentasjon av dette.

Skriftlige rutiner som ble forelagt under tilsynet var ikke godkjent og hadde ikke vært revidert siden 2016. Kommunen bekreftet at det mangler en skriftlig rutine som sikrer systematisk gjennomgang av internkontrollen.

Avvik 4

Kommunen har ikke levert program for resipientovervåking innen tidsfristen.

Avvik fra:

- Tillatelse etter forurensningsloven for Bamble kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann og overvann fra avløpsanlegg i Salen tettbebyggelse vilkår 7.1 og 7.2.

Kommentarer:

Ifølge utslippstillatelsen vilkår 7.1 og 7.2 plikter kommunen å forelegge et overvåkingsprogram for Statsforvalteren innen 01.07.2021. Programmet skal utformes og overvåking gjennomføres i tråd med forurensningsforskriften § 14-9 og vannforskriften § 18.

Kommunen hadde ikke oversendte overvåkingsprogram innen tidsfristen 01.07.2021 eller da tilsynet ble gjennomført. Kommunen hadde heller ikke søkt om utsatt tidsfrist. Det ble i vårt brev av 12.08.2021 varslet tvangsmulkt på kr. 50 000,- med ny tidsfrist 01.11.2021 uten at dette var besvart av kommunen.

Statsforvalteren mottok søknad fra kommunen den 08.10.2021 om utsatt frist til 31.12.2021. Avviket vil følges opp i egen sak.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunen bør legge til rette datagrunnlag for beregning og/eller vurdering av utslippsmengder fra overløp og lekkasjer.

Kommentarer:

Kommunen beregner tid, men ikke utslippsmengder fra overløp. Statsforvalteren fikk oversendt en liste over de 32 pumpestasjonene med overløp som finnes i avløpsanlegget. Av disse fungerer to stykker også som driftsoverløp (Krogshavn og Bunes). Den 31.12.2021 trer krav etter utslippstillatelsen vilkår 2.3.4 i kraft, og kommunen skal kunne dokumentere avløpsnettets virkningsgrad, det vil si hvor stor andel av forurensningsmengden som kommer frem til renseanlegget. Dette skal gjøres ved at de ulike kildene til tap beregnes eller vurderes kvalitativt. Kommunen hadde ikke laget en strategi for arbeidet, og bør starte forberedelser for innsamling av datagrunnlag for slike beregninger og/eller vurderinger.

Anmerkning 2

Kommunen bør sørge for at det sikres systematisk utveksling av informasjon i virksomheten.

Kommentarer:

Den systematiske informasjonsflyten i kommunen bør forbedres, bl.a. gjennom skriftlige prosedyrer i internkontrollen for ledelsens orientering og for distribusjon av informasjon til

de ansatte. Det arrangeres allerede faste møteplasser med jevne mellomrom slik som ledermøter blant kommuneledelsen og ellers, og det finnes en skriftlig agenda, men det mangler en dokumentert rutine og/eller agenda for slike møter i internkontrollen. Resultater fra tidligere tilsyn, Statsforvalterens tilbakemelding på virksomhetens årlige egenkontrollrapport, Statsforvalterens varsel om tvangsmulkt, utslippstillatelsens renskrav og krav til ledningsnett, og kommunens egne miljømål for avløpsfeltet var ikke godt kjent i virksomheten.

8. Andre forhold

Kommunen opplyste under tilsynet at hovedplanen for vann og avløp nå revideres og skal på offentlig høring høsten 2021.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Hovedplan for vann og avløp 2014-2024, Bamble kommune 08.05.2013
- Saneringsplan vann og avløp, Langesund rensedistrikt-Salen RA, 2018-2026, Norconsult 29.11.2017
- Dokument: Beskrivelse av internkontrollsystemet
- Organisasjonskart
- Stillingsbeskrivelser for driftsleder, fagarbeider og virksomhetsleder kommunalteknikk
- Dokument: Beskrivelse av Salen RA
- Rutine for utførelse av miljørisikovurdering (29.10.2015, rev. 21.12.2016)
- Rutine for drift og vedlikehold av ledningsnett (16.11.2015)
- Rutine for avviksbehandling ved avvik rundt ytre miljø (12.10.2015)
- Miljørisikovurdering av Langesund/Stathelle rensedistrikt
- Eksempel på avvik datert 17.08.2021
- Eksempler på agenda for virksomhetsledermøte (2 stk)
- Status for tiltaksplan etter Hovedplan VA 2014-2024
- Status for tiltaksplan etter Saneringsplan
- Oversikt over pumpestasjoner med nød/drifts-overløp